

Lausunto

OKM/149/050/2013

28.11.2013

SISÄASIAINMINISTERIÖ

03.12.2013

INRIKESMINISTERIET

Sisäasiainministeriö

Viite SM056:00/2012

Asia **OKM lausunto - Hallituksen esitys rahankeräyslain muuttamiseksi**

Sisäasiainministeriö on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä rahankeräyslain muuttamiseksi. Pyydettyä lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriö esittää seuraavaa:

Voimassa olevan rahankeräyslain mukaan rahankeräyslupa voidaan antaa varojen hankkimiseksi yleishyödylliseen toimintaan Suomessa rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolla on yksinomaan yleishyödyllinen tarkoitus. Rahankeräyslain mukaan yleishyödyllisellä toiminnalla tarkoitetaan toimintaa yleistä sosiaalista, sivistyksellistä tai aatteellista tarkoitusta varten taikka muuta yleistä kansalaistoimintaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahankeräyslakia siten, että luvansaajayhteisön tarkoituksen yleishyödyllisyyden yksinomaisvaatimuksesta luovutaan ja että samalla edellytettäisiin rahankeräyksellä hankittujen varojen käyttämistä yksinomaan yleishyödylliseen tarkoitukseen. Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että Suomen evankelis-luterilaisella kirkolla ja Suomen ortodoksisen kirkon hiippakunnalla olisi oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä varojen hankkimiseksi diakoniatyön rahoittamiseen ja yliopistolaissa tarkoitettulla yliopistolla yliopistolain 2 §:n mukaisen toiminnan tukemiseen. Rahankeräysten sallittua enimmäistoimeenpanoaikaa ehdotetaan myös pidennettäväksi kahdesta vuodesta viiteen vuoteen.

Esityksen perusteluiden mukaan esityksen yhtenä tavoitteena on mahdollistaa yliopistojen toimeenpanemat rahankeräykset. Vuoden 2010 alusta alkaen yliopistot ovat olleet uuden yliopistolain (558/2009) mukaisia valtio-oikeushenkilöstä erillisiä itsenäisiä oikeushenkilöitä, joko julkisoikeudellisia laitoksia tai säätiölain mukaisia säätiöitä. Yliopistouudistuksen yhtenä keskeisenä tarkoituksena oli vahvistaa yliopistojen taloudellista itsenäisyyttä ja helpottaa valtionrahoituksesta riippumatonta varainhankintaa. Yliopistolain 2 §:n mukaan yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Yliopistojen lakisääteisten tehtäviin perustuvaa tarkoitusta voidaan siten pitää

yksinomaan sivistyksellisenä ja näin ollen yliopistojen lakisääteisten tehtävien toteuttamista rahankeräyslain tarkoittamana yleishyödyllisenä toimintana.

Voimassa olevan rahankeräyslain nojalla uuden yliopistolain mukaisille yliopistoille on myönnetty rahankeräyslupia varojen keräämiseksi sekä yleisesti yliopiston toimintaan että yliopiston pääomarahastoon. Sittenmin rahankeräyslain soveltamiskäytännössä on kuitenkin ilmennyt tulkintaongelmia sen suhteen, voiko yliopistoille ylipäättään myöntää rahankeräyslupaa. Tämän vuoksi opetus- ja kulttuuriministeriö pitää välttämättömänä, että yliopistojen mahdollisuus toimeenpanna rahankeräyksiä lakisääteisten tehtäviensä tukemiseen varmistetaan esityksen mukaisesti. Jotta tulkintaongelmilta välttyttäisiin jatkossakin, esityksen perusteluissa tulisi mainita nimenomaisesti, että ehdotetussa 6 §:ssä tarkoitettu yliopistolain 2 §:n mukaisen toiminnan tukeminen kattaa myös varojen keräämisen yliopiston pääomarahastoon, kun pääoman tuotto kohdennetaan yliopistolain 2 §:n mukaisen tehtävän tukemiseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kannattaa rahankeräysten sallitun enimmäistoimeenpanoajan pidentämistä kahdesta vuodesta viiteen vuoteen. Esityksen perusteluiden mukaan voimassa olevan lain mukaista kahta vuotta pitempi keräysaika olisi tarkoituksenmukaista esimerkiksi jatkuvaluonteisissa keräyksissä tai keräyksissä, joissa on lyhyt kampanjan aikainen keräysjakso mutta jotka toimeenpannaan säännöllisesti esimerkiksi vuosittain. Esityksen perusteluiden mukaan viiden vuoden rahankeräyslupa voitaisiin antaa yhteisöille, jotka ovat vakiintuneesti järjestäneet keräyksiä, eikä keräyksissä tai niistä tehdyissä tilityksissä ole ollut huomauttamista ja pitempi keräysaika on myös keräyksen luonteesta johtuen tarkoituksenmukainen. Opetus- ja kulttuuriministeriö katsoo, että säännöksen soveltamiskäytännössä tulee huomioida yliopistojen varainhankinnan jatkuva luonne ja tarve järjestää samanaikaisesti useita rahankeräyksiä yliopistolain 2 §:n mukaisten tehtävien tukemiseen. Esityksen perusteluissa olisi syytä mainita yliopistojen rahankeräys yhtenä esimerkkinä tilanteesta, jossa on hakijan toiminnan ja keräyksen tarkoituksesta johtuva perusteltu syy myöntää keräyslupa viiden vuoden määräajaksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö haluaa tässä yhteydessä tuoda esille myös ammattikorkeakoulu-uudistuksen toisen vaiheen valmistelun ja siihen liittyvän ammattikorkeakoulujen oikeudellisen aseman uudistamisen, jota koskeva lausuntokierros on juuri päättynyt. Uudistuksessa on tarkoitus tehdä ammattikorkeakouluista itsenäisiä osakeyhtiömuotoisia oikeushenkilöitä. Laissa säädettäisiin nimenomaisesti, että ammattikorkeakoulut olisivat yleishyödyllisiä yhteisöjä. Uudistusta koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevädistuntokauden alussa 2014 ja lainsäädäntö tulisi voimaan 1.1.2015. Samassa aikataulussa tulee varmistaa myös uusimuotoisten ammattikorkeakoulujen oikeus rahankeräysten toimeenpanemiseen.

Suomen kansallisina merkittävinä taidelaitoksina voidaan pitää Suomen Kansallisoopperaa ja Suomen Kansallisteatteria. Kansallisooppera on maamme ainoa kiinteä ammattiooppera- ja balettitalo, joka tarjoaa ooppera- ja balettitaidetta koko maassa. Se on ainoa työnantaja, joka työllistää klassisen balettikoulutuksen saaneita tanssijoita ja klassisen koulutuksen saaneita laulajia. Suomen Kansallisteatteri puolestaan toimii kansallisena päänäyttämönä ja valtakunnallisena teatterina. Vanhimpana suomenkielisenä teatterina se kehittää suomalaista teatteri-ilmaisua ja draaman

perinnettä. Kansallisteatterin voidaan toiminnallaan katsoa edelleen vaikuttavan suomen kielen kehittymiseen ja vahvistavan kansallista kulttuuri-identiteettiä.

Suomen Kansallisooppera on itsenäinen yksityisoikeudellinen säätiö, joka on yleishyödyllinen yhteisö. Sen tarkoituksena on ylläpitää maassamme valtakunnallista ooppera- ja balettiteatteria. Tarkoituksensa toteuttamiseksi Kansallisooppera harjoittaa ooppera- ja balettitoimintaa kiinnittäen erityistä huomiota kotimaisen ooppera- ja balettitaiteen edistämiseen. Suomen Kansallisteatteri on puolestaan itsenäinen yksityisoikeudellinen osakeyhtiö, joka on kansallisen tehtäväluonteensa vuoksi yleishyödyllinen yhteisö. Sen tarkoituksena on ylläpitää suomalaista näyttämötaidetta esittävää teatteria.

Sekä Suomen Kansallisoopperan että Suomen Kansallisteatterin toiminnan luonnetta voidaan pitää yleishyödyllisenä, mutta niiden varoja käytetään muuhunkin kuin yleishyödylliseen toimintaan. Voimassa olevien rahankeräyslain säännösten perusteella on todennäköistä, että taidelaitoksille ei ilman rahankeräyslain muuttamista myönnettäisi rahankeräyslupaa. Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää kuitenkin tarkoituksenmukaisena, että Suomen Kansallisteatterilla ja Suomen Kansallisoopperalla olisi oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä varojen hankkimiseksi niiden toiminnan tukemiseen.

Edellä todetun perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö esittää, että rahankeräyslain 6 ja 7 §:ää muutettaviksi yliopistoja vastaavalla tavalla siten, että myös Suomen Kansallisteatterilla ja Suomen Kansallisoopperalla olisi oikeus toimeenpanna rahankeräyksiä varojen hankkimiseksi niiden toiminnan tukemiseen.

Kansliapäällikkö

Anita Lehikoinen

Hallitussihteeri

Juho-Antti Jantunen

Jakelu Ylitarkastaja Jukka Tukia/SM

Tiedoksi Valtiosihteerit
Erityisavustajat
Korkeakoulu- ja tiedepolitiikan osasto
Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan osasto